

Тенденції вживання алкоголю серед підлітків України за даними міжнародних опитувань

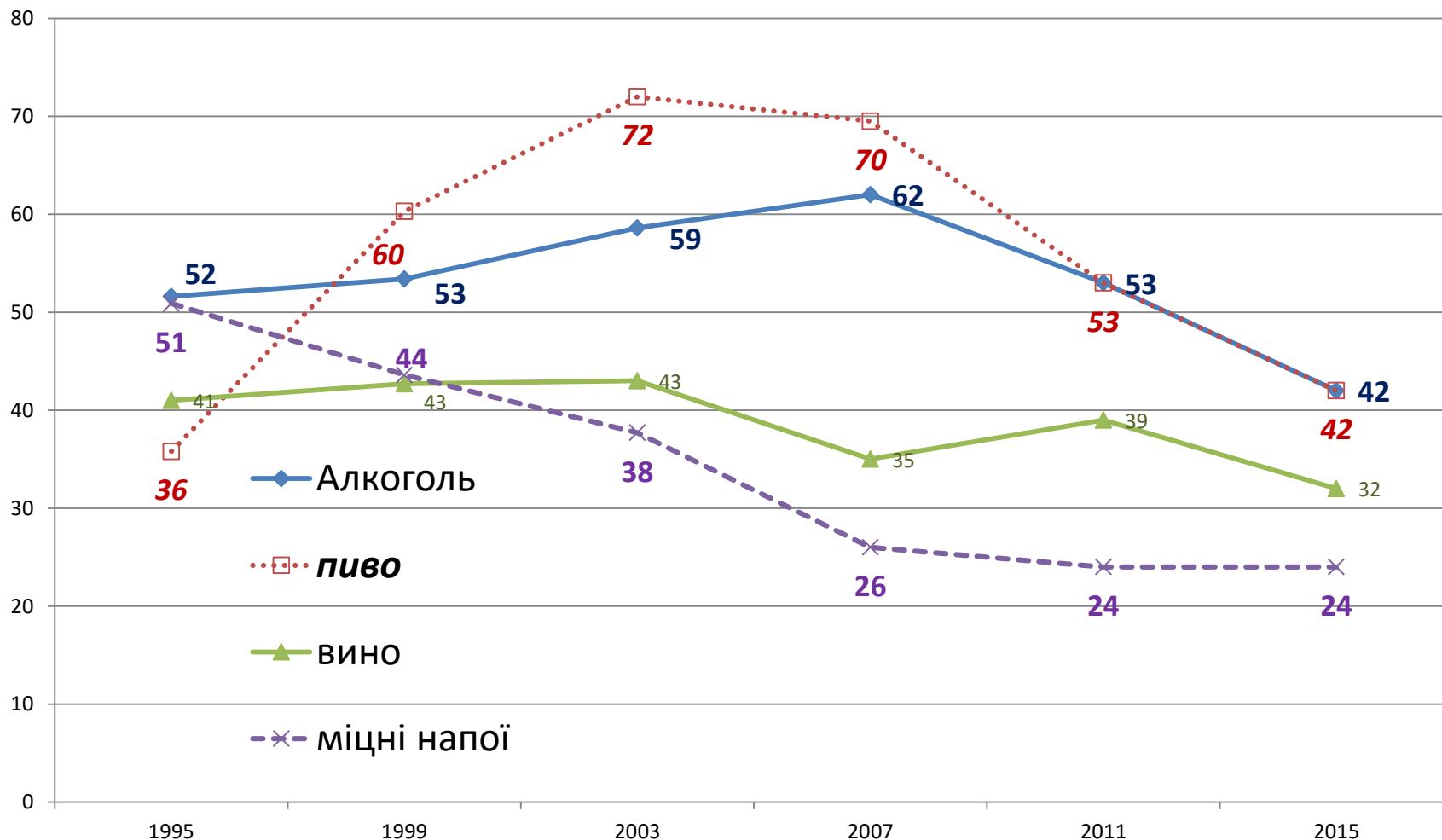
***Костянтин
Красовський,***

*Інформаційний центр з проблем
алкоголю та наркотиків*

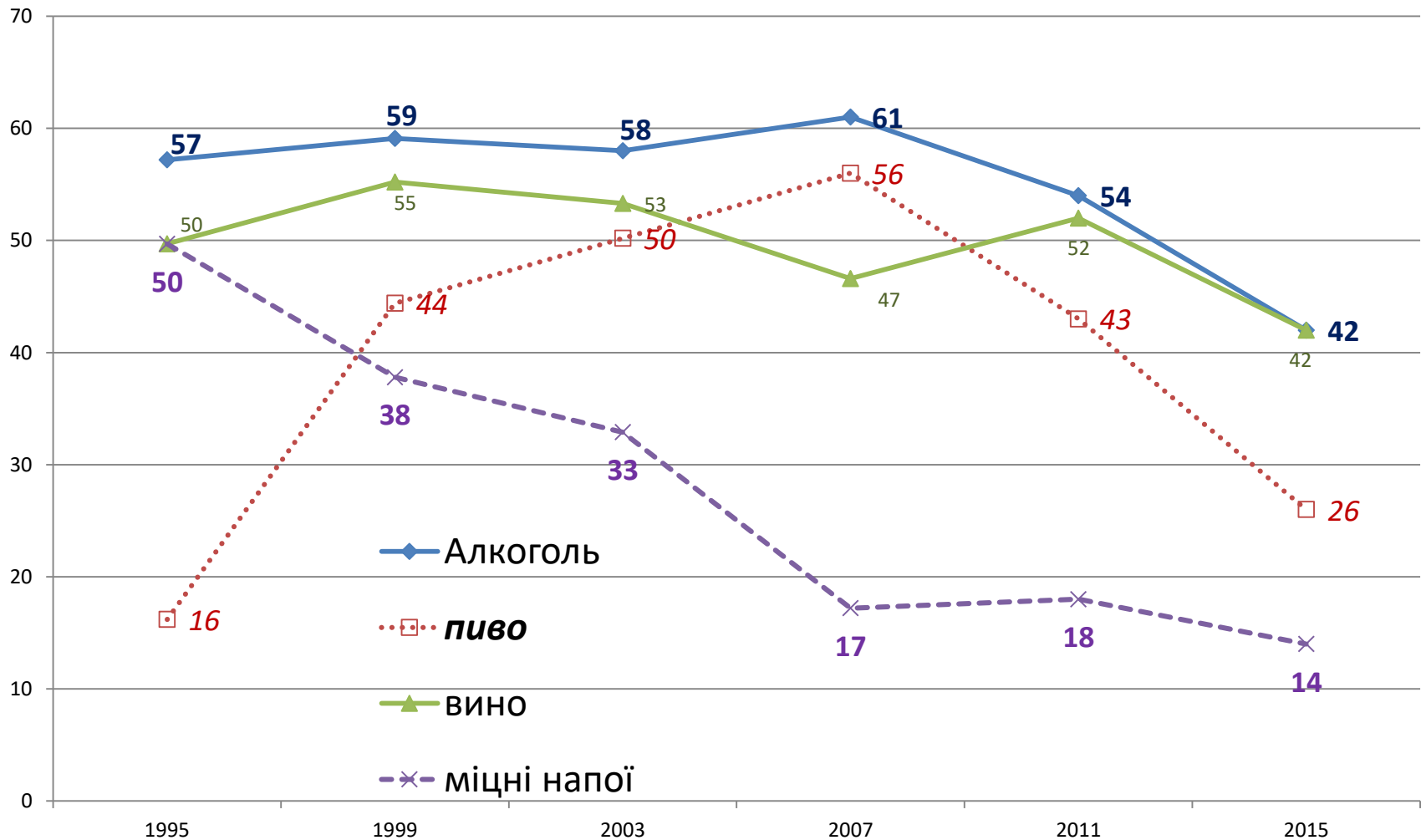
Протягом 1995-2015 років було проведено дві серії міжнародних опитувань серед підлітків, які містили запитання щодо вживання алкоголю та в яких Україна брала участь:

- **Опитування ESPAD** (European School Survey Project on Alcohol and Other Drugs) були проведені в Україні в 1995, 1999, 2003, 2007, 2011 і 2015 роках серед 15-17 річних підлітків.
- **Опитування HBSC** (*Health Behavior School Children Study*) проводилося серед дітей віком 11, 13 та 15 років у багатьох країнах. Україна взяла участь у опитуваннях 2001/2002, 2005/2006, 2010 та 2014 років.

Споживання алкогольних напоїв серед 15-17 річних хлопців хоча б раз протягом останнього місяця, %, опитування ESPAD

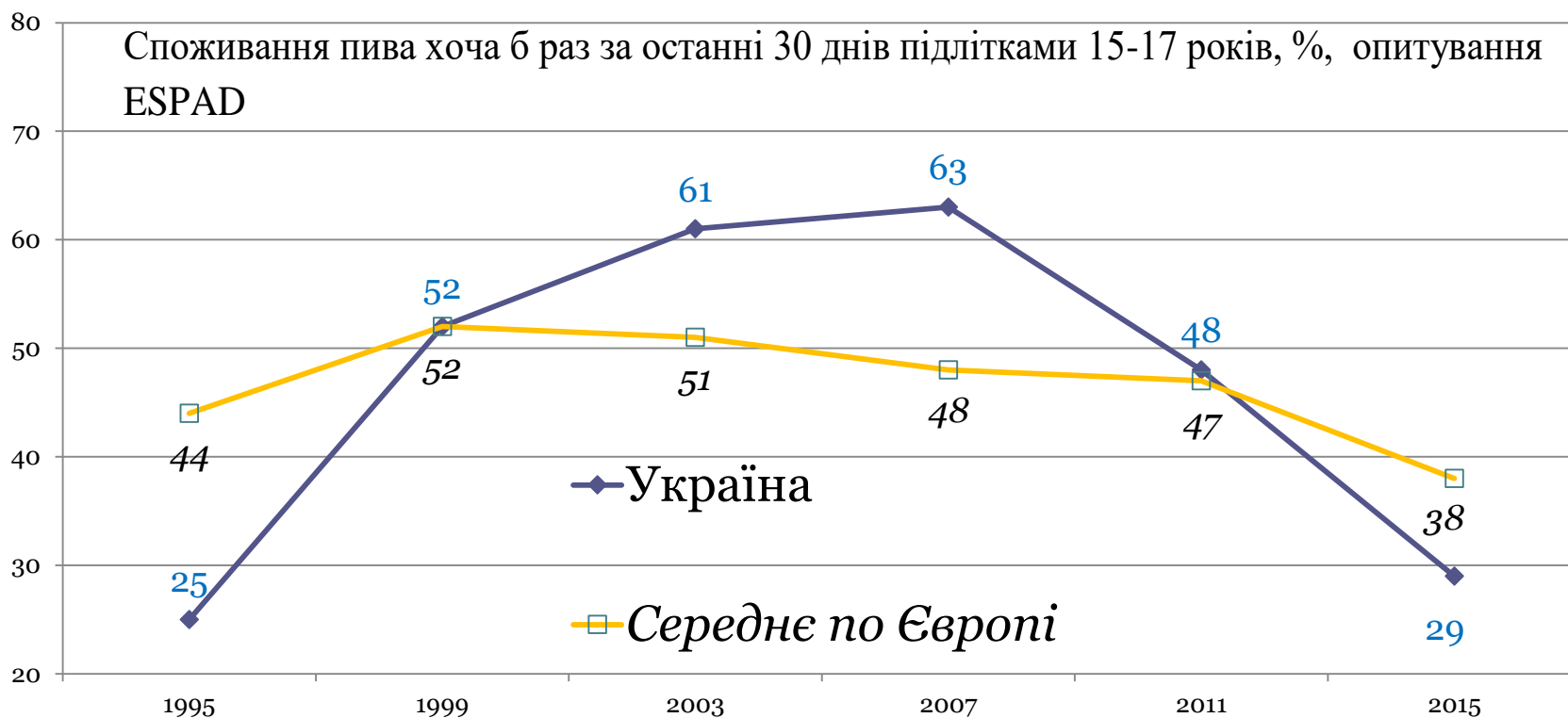
Споживання алкогольних напоїв серед 15-17 річних дівчат хоча б раз протягом останнього місяця, %, опитування ESPAD

29,2% опитаних у 2015 році підлітків жодного разу не вживали алкогольних напоїв протягом останніх 12 місяців - найвищий показник з усіх 6 опитувань.

- Поширеність вживання **міцних алкогольних напоїв** (хоча б раз на місяць), за даними ESPAD, значно скоротилася в 1995-2007 роках (з 50% для обох статей до 26% для хлопців і 17% дівчат), але в 2007-2015 роках вона була стабільною.
- Вживання **вина** (хоча б раз на місяць) більш популярне серед дівчат, і в 1995-2015 роках воно було досить стабільним для обох статей, хоча в 2015 році показники вживання вина були мінімальними за всі роки спостереження.

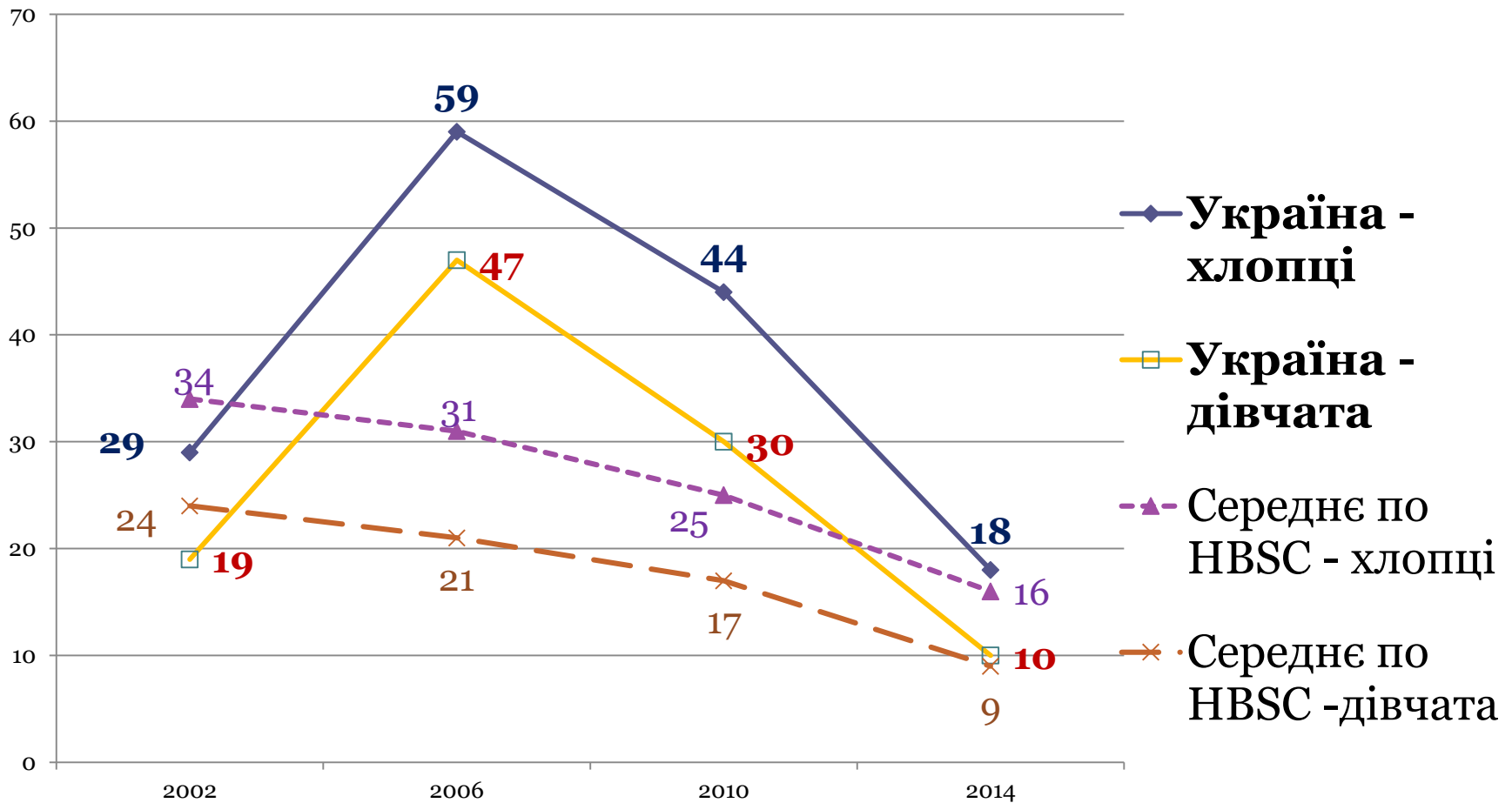
Споживання пива серед європейських підлітків загалом зменшується з 1999 року.

Україна мала особливі тенденції: в 1999-2007 роках споживання пива українськими підлітками зростало і перевищувало середньоєвропейські показники, а потім стало стрімко скорочуватися і в 2015 році стало суттєво менше ніж в середньому по країнах ESPAD.

Опитування HBSC:

Споживання будь-якого алкогольного напою хоча б раз на тиждень 15-річними хлопцями і дівчатами, %

Тенденції споживання алкоголю підлітками в 2002-2014 роках

2002 рік - поширеність вживання будь-якого алкоголю під час минулого тижня була нижчою, ніж в середньому для країн HBSC.

2006 рік - як українські хлопці, так і українські дівчата 11, 13 та 15 років мали найвищі рівні споживання будь-якого алкоголю на минулому тижні у порівнянні з підлітками із 40 інших країн HBSC. Вищі показники української молоді були обумовлені вживанням пива і алкопопсів (слабоалкогольних напоїв).

2010 рік - Україна займала друге (після Чехії) місце серед 38 країн HBSC по показнику споживання пива хоча б раз на тиждень. По аналогічному показнику для алкопопсів українські підлітки загалом займали перше місце серед усіх країн HBSC.

2014 рік - по споживанню будь-якого алкогольного напою хоча б раз на тиждень в 2014 році 15-річні українські хлопці та дівчата мали трохи вищі показники (відповідно 18% та 10%), ніж в середньому по країнам HBSC (16% та 9%). Україна по показникам споживання пива серед 15-річних підлітків (9% пили пиво хоча б раз на тиждень) лише трохи перевищувала середній рівень серед 42 країн HBSC (8%), проте по споживанню алкопопсів (7%) Україна займала шосте місце в Європі (середній показник по країнам HBSC – 4%).

Опитування ESPAD та HBSC також показали, що останніми роками в Україні зменшується споживання не тільки алкоголю, але і споживання тютюну та нелегальних наркотиків.

У 2003 році 29% хлопців і 12% дівчат повідомили про вживання будь-якого наркотику протягом життя, а у 2015 році ці частки відповідно зменшилися до 14% та 7%.

Зменшення споживання алкоголю підлітками в Україні в 2010-2015 роках відбулося після ухвалення заходів, які зменшили доступність та привабливість алкоголю в Україні

- **Суттєво зросли ставки акцизів:** зокрема, в 2008-2014 роках акциз на 1 літр пива зріс у 4 рази: з 0,31 гривні до 1,24 гривні; акциз на горілку відповідно зріс з 21,5 гривень до 70,53 гривень на 1 літр 100% спирту.
- **Зменшення реальних доходів** населення у 2009 і в 2014-2015 роках також вплинуло на цінову доступність пива та інших алкогольних напоїв і таким чином сприяло скороченню споживання алкоголю.
- З 2009 року була **заборонена реклама алкоголю** на білбордах, з 2010 року – в друкованих ЗМІ.
- З 2015 року **пиво законодавчо визнано алкогольним напоєм**, що також призвело до суттєвих обмежень його продажу та маркетингу серед підлітків.